

308 a) zrovna (ČJA 5, 246, ČJA 5, 266b) — *mapa s. 431*

b) otevřít (ČJA 5, 294)

c) krev (ČJA 5, 111c)

šikovný (2194)

slavný, pevný (2195)

dřívko (2196)

za vsí, ve všem (2197)

za vraty, do vlaku (2198)

(pět) krav, mrkev, chlív, nemluv (2200)

- 1 M a) zrouna (též 208, rounou 644, též 649)
b) (v)odeuřít (vote-)
c) kreu

2 Mapa pozitivně zachycuje typickou svč. výslovnost hlásky *v* jako neslabičného *u* na konci zavřených slabik, a to jednak v pozici samohláska + *v* + sonora / znělá souhláska (*zrouna*, *oteuřít*), jednak v pozici po samohlásce na konci slova před pauzou (*kreu*). Mapované jevy ve svém zeměpisném rozložení reprezentují i výzkumem zaznamenané doklady další.

3 Centrem výskytu zkoumaných změn je oblast svč. nářečí. Nejrozsáhlejší územní rozšíření bylo zaznamenáno u formy *zrouna*; její areál zasahuje až ku Praze, do horního Posázaví a na Pelhřimovsko, na východě pak do okrajových úseků přechod. nářečí čes.-mor. Omezenější výskyt má podoba *vodeuřít* – soustřeďuje se téměř výhradně do oblasti svč., přesahy do nář. střč. a čes.-mor. (na pomezí nářečních oblastí) jsou řídké. Nejmenší areál vytváří podoba *kreu*, užívá se jí pouze v sev. a sv. části svč. nářeční oblasti.

O stálosti sledovaného jevu svědčí skutečnost, že výslovnost *zrouna* byla zapsána v mluvě všech měst ležících ve vymezeném areálu – s výjimkou pohraničního Trutnova. K tomuto širokému zeměpisnému rozšíření přispívá i fakt, že výslovnost *zrouna* se do značné míry lexikalizovala. Běžně byla zaznamenávána také v lokalitách zahraničních.

4 —

5 a) zrouna Ju 1, 2, 4, Ru 1, 2

c) kreu Po 1, Ju 2

b) vodeuřít Ju 1, 2 — wodeuřít Po 1 — voteuřít Ju 1,2, 4, Ru 4

7 Kromě mapovaných položek se zkoumal výskyt hlásky *u/w* ještě u dotazníkových hesel šikovný 2194, slavný, pevný 2195, dřívko 2196, v předložkových spojeních za vsí, ve všem 2197, za vraty, do vlaku 2198 a na konci slov v případech jako (pět) krav, mrkev, chlív, nemluv 2200. Všechna nářeční podob se užívá především v svč. nářeční oblasti, přibližně v prostoru vymezeném na jihu maximálním výskytem podoby *zrouna* (její areál je totožný se zde nemapovaným areálem obměny *šikounej*) a na severu jižní hranicí areálu *kreu*. Na východě přesahují do přílehlé sev. části přechod. nářečí čes.-mor. Pouze podoby *slaunej*, *peunej* byly zachyceny také v menším ostrůvku na Lounsku.

Bá

309 a) povídat (1753) — *mapa s. 433*

b) bouda (2201a)

- 1 M a) povdat
poudat
b) bovda

2 Na mapě jsou zakresleny případy nářeční výslovnosti typu *povdat* a *bovda*, včetně „mezistupně“ *poudat*. Vznik hyperkorektní podoby *bovda* lze vysvětlit zvrtnou analogií, u podoby *povdat* jde vlastně o *v* náležitě, které je tu obnoveno (asi podle *povědět*).

V areálech obměny *bovda* byly místy zachyceny i na mapě neuvedené doklady další, jako *movdrý*, *francofský*, popříp. *landavr*, *aftobus*, příjmení *Bavr*, *Lavrin* apod. U dokladů s původní dvojhláskou *au* (např. *maudrý* > *moudrý*, ...) došlo k její změně na *ov* (*movdrý*, ...). V případech typu *landavr* však jde spíše o fonologický proces odstraňování nepravého a „nesystémového“ diftongu *au*. Změna hlásky *v* ve skupině *-avi/-ovi-* je zakreslena na mapách ČJA 5, 314 a ČJA 5, 315.

Mapa je pojata jako pozitivní, tj. podoby *bouda* a *povídat* se neregistrovaly.